

Överkalix kultur- och miljöskola

Org.nr. 898200-6515

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Överkalix Friskola
i Överkalix kommun

Tillsyn av Överkalix Friskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Överkalix kultur- och miljöskola (organisationsnummer 898200-6515) under hösten 2016. Överkalix Friskola besöktes av Skolinspektionen den 11 oktober 2016. Fakta om skolenheten och huvudmannen, se bilaga 2.

Måluppfyllelse och resultat

Måluppfyllelse och resultat

Eftersom relevantalet på Överkalix Friskola är litet finns endast begränsad officiell statistik att tillgå.

Överkalix Friskola bedömer att eleverna har hög måluppfyllelse. Skolans egen statistik visar att alla elever i årskurs 3 når de nationella målen i respektive ämne år 2016. Året innan nådde alla elever de nationella målen i alla ämnen, förutom i ämnet matematik där 86 procent nådde målen.

I årskurs 6 når alla elever de nationella kunskapskraven i respektive ämne, och året innan var det endast i ämnet engelska som inte alla elever nådde målen.

Gällande årskurs 9 uppger skolan att samtliga elever är behöriga att söka till gymnasieskolan. Det genomsnittliga meritvärdet för slutbetyg i årskurs 9 var 202,5 poäng år 2015 enligt statistik från Skolverkets databas SIRIS. Detta är lägre än kommunens genomsnitt på 225,1 poäng och rikets genomsnitt som var 224,7 poäng samma år.

På grund av lågt elevantal finns ingen officiell statistik för år 2016. Enligt uppgift från rektorn var det genomsnittliga meritvärdet för slutbetyg i årskurs 9, 258 poäng år 2016. Detta är högre än kommunens genomsnitt som enligt SIRIS var 217,6 poäng.

Trygghet och studiero

I Skolenkäten¹ har elever i årskurs 9 och vårdnadshavare skattat både studieron och tryggheten vid Överkalix Friskola högre än samtliga medverkande

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och pedagogisk personal, som ett underlag inför tillsyn av skolan. Enkätresultat finns på webbplatsen <http://sir.is.skolverket.se> under fliken Tillsyn.

skolenheter. Elevernas index för området trygghet uppgår till 9,0 vilket kan jämföras med index för samtliga medverkande skolenheter som uppgår till 7,9. Även studieron har eleverna värderat mycket högre än övriga medverkande (8,3 jämfört med 5,2). Något resultat för yngre elever och pedagogisk personal finns inte att tillgå då antalet svarande var för få.

I intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att Överkalix Friskola upplevs som en väldigt trygg plats. Skolans storlek och återkommande aktiviteter där hela skolan deltar nämns av personalen och elever som en bidragande faktor för trygghet. Gällande studieron beskriver rektorn, lärare och representanter för styrelsen hur man har gjort förändringar i skolans fysiska miljö för att studieron ska förbättras, bland annat genom att skapa fler rum med möjlighet till grupparbete.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
3. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	
4. Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna	Ingen brist konstaterad	
5. Utveckling av utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2017-03-13
Ytterligare brister	Föreläggande	2017-03-13

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i

andra författningar. I detta ligger att ta ansvar att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Tillsynen visar att Överkalix kultur- och miljöskola har brister i sitt systematiska kvalitetsarbete. Huvudmannen måste följa upp skolans resultat och analysera dessa för att sedan identifiera utvecklingsområden och fatta beslut om förbättringsåtgärder för att utveckla verksamheten och för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas. Det systematiska kvalitetsarbetet måste också dokumenteras.

Vidare har tillsynen visat att undervisning i moderna språk till viss del bedrivs på den kommunala skolan av lärare som är anställda av den kommunala huvudmannen. Undervisning inom grundskolan får inte överlämnas på entreprenad och huvudmannen uppfyller därför inte författningarnas krav i detta avseende.

Tillsynen har inte visat annat än att huvudmannen uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Överkalix kultur- och miljöskola att senast den 13 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisning skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat som knyter till det syfte som utbildningen har enligt nationella styrdokumentet. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger skolenheterna, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorerna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid skolenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själva samlat in (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever genomför vid skolenheterna.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Överkalix kultur- och miljöskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå, vilket innebär att:
 - a) på huvudmannanivå följa upp resultaten i grundskolans årskurs 3, 6 och 9 i förhållande till de nationella målen
 - b) analysera på huvudmannanivå hur förutsättningar och genomförande påverkat och orsakat resultaten samt att
 - c) utifrån analysen på huvudmannanivå identifiera utvecklingsområden och fatta beslut om vilka åtgärder som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Överkalix kultur- och miljöskolas systematiska kvalitetsarbete brister då det saknas ett huvudmannaperspektiv i kvalitetsarbetet.

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska

vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I motiven till skollagen anges att huvudmannens kvalitetsarbete ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, till exempel betygsstatistik och resultat av nationella prov. Även huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt (prop. 2009/10:165, s. 306).

I kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamhetens kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen. Exempelvis innebär det att klargöra vilka mål, krav och riktlinjer som ska följas upp och utvärderas samt ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och enheterna när det gäller uppföljning.

Vidare bör huvudmannen se till att det finns dokumentation som är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på huvudmannanivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Huvudmannen bör sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet (SKOLFS 2012:98 s. 16 och s. 20).

Styrelsens dokumenterade kvalitetsarbete

Representanter från styrelsen för Överkalix kultur- och miljöskola beskriver i intervju att styrelsen tar del av resultat av enkäter och elevernas kunskapsresultat som rektorn presenterar. Representanterna uppger att de har en bild av skolans måluppfyllelse utifrån det rektorn presenterar och att styrelsen för diskussioner om vad resultaten kan bero på.

I den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av inför tillsynen beskrivs hur styrelsen årligen genomför arbetsdagar tillsammans med personalen för att utveckla verksamheten. Rektorn och representanter från styrelsen bekräftar detta i intervjuer. Exempel på innehåll på dessa arbetsdagar kan vara skolans lokaler och den fysiska arbetsmiljön.

Representanter från styrelsen beskriver i intervju att de upprättar protokoll vid styrelsemöten, sammanställer en årsberättelse och tar del av skolans kvalitetsarbete. Det framkommer dock att styrelsen inte genomför något eget systematiskt kvalitetsarbete och därför saknar dokumentation av uppföljning av skolans resultat, analys, utvecklingsområden och beslut om förbättringsåtgärder utifrån ett huvudmannaperspektiv.

Även om en huvudman som endast har en skolenhet kan bedriva kvalitetsarbete på huvudmannanivå och kvalitetsarbete på enhetsnivå i ett sammanhang behövs ett särskilt huvudmannaperspektiv på verksamheten. Huvudmannen behöver i detta arbete följa upp skolenhetens resultat, göra en analys ur ett övergripande perspektiv, exempelvis hur organisatoriska, ekonomiska, materiella och personella förutsättningar påverkar resultaten och måluppfyllelsen. Utifrån analysen ska huvudmannen sedan identifiera utvecklingsområden och fatta beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att de nationella målen ska uppfyllas. Analysen utgör en viktig del av det underlag som ska ligga till grund för kommande planering av hur verksamheten ska organiseras och genomföras.

Eftersom styrelsen för Överkalix kultur- och miljöskola ideella förening saknar ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte uppfyller lagens krav.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Ytterligare brister

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Överkalix kultur- och miljöskola att senast den 13 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av brister

Skolinspektionen konstaterar att Överkalix kultur- och miljöskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen vid skolenheten genomförs av den huvudman som har erhållit godkännande för utbildningen vid respektive skolenhet, samt enligt de villkor som framgår av godkännandet eller särskilda beslut.

Författningar

2 kap. § 5 skollagen, 10 kap. 4§ skollagen, 23 kap. skollagen, samt 9 kap. 5 och 7§§ skolförordningen.

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Se till att huvudmannen i enlighet med godkännandet själv bedriver undervisning i moderna språk och inte överlämnar undervisningen på entreprenad.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudman för förskola, förskoleklass och grundskola. Godkännandet ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen. I 23 kap. skollagen om entreprenad och samverkan regleras de områden som är möjliga för huvudmannen att överlämna på entreprenad. Inom grundskolan får uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas på entreprenad.

Skollagen anger att det ska finnas språkval. Enligt skolförordningen ska huvudmannen som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska sträva efter att därutöver erbjuda andra språk. Huvudmannen är inte skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval om färre än fem elever väljer språket.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att Överkalix Friskola erbjuder eleverna att läsa spanska, tyska och franska. Det är dock bara undervisning i franska som sker på skolan. Undervisning i tyska och spanska sker på den kommunala skolan i Överkalix med lärare anställda av kommunen. Rektorn uppger att det har varit få elever som har valt språken och att de därför får läsa dessa i den kommunala skolan. Det framkommer också i intervju med rektorn att det är svårt att rekrytera språklärare i en liten kommun.

Eftersom Överkalix kultur- och miljöskola överlåter viss undervisning i moderna språk till den kommunala skolan bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte uppfyller lagens krav.

Motivering till val av verktyg

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Övriga arbetsområden**Bedömning**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

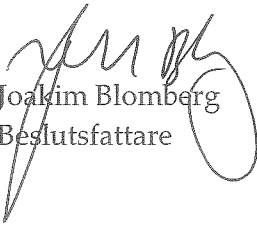
Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen ser till att de förutsättningar för att bedriva en utbildning av hög kvalitet (i form av till exempel en stabil elevprognos och budget) som denne hade vid godkännandet som huvudman fortfarande gäller. I

arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att de rektorer som är anställda att leda verksamheten har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver. I arbetet ingår också att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att målen för utbildningen kan nås. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. Den enskilda huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Charlotta Johansson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Överkalix Friskola och Överkalix kultur- och miljöskola.

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Överkalix Friskola

Överkalix Friskola ligger i Överkalix centralort. Skolan och drivs av den ideella föreningen Överkalix kultur- och miljöskola (org.nummer 898200-6515) och startade höstterminen 1995 efter beslut från Skolverket (diarienummer 94:1192). Överkalix kultur- och miljöskola bedriver även fritidsverksamhet och förskoleklass (diarienummer 31-2009:1025) i anslutning till grundskolan. Detta läsår har enheten 60 elever i grundskolans årskurs 1-9 samt 11 elever i förskoleklass. Skolan leds av en rektor, som även undervisar på skolan.